

datno k dosedanjim naredbam korenito izpremeni, ne bomo čuli vedno samih tožb o šolstvu.

Končno pa še omenimo jeden nedostatek, ki pa je največji med nedostatki, namreč slabo plačano učiteljstvo. Vsem stanovom se izboljšuje gmotno stanje in se jim olajšuje delo; le pri učiteljstvu se vrši ravno nasprotno. Vedno večje zahteve in odgovornosti, a za vse to tako nedostojno mala plača. Kedaj bodo pač merodajni gospodje izprevideli tudi to perečo zahtevo, ki ima neposreden stik s poučevanjem?! Kako naj uspešno in z veseljem poučuje učitelj, ki ima bridko nalogo, živiti precejšnje družino ter je vsled tega primoran, izgubljeni svoje duševne moči in sile v postranskih službah? Pošteno plačano učiteljstvo hode izvrševati z večjim uspehom svojo nalogo, kakor pa se stradanja masa izmučenih bitij! Dostojne plače bodo odpomogle tudi pomanjkanju učiteljskih moči. Kdo pač bode imel voljo in veselje, stopiti v stan, ki n nalaga mnogo težkega dela, pri tem pa obeta malo plačila.

Merodajni krogi naj tedaj tu navedene tožbe temeljito uvažujejo pri svoji šolski misiji, potem bode tudi učiteljstvu omogočeno še uspešnejše zastaviti svoje moči in ljudsko šolstvo se bode dvignilo na višek, kateri mu je potreben.

Tu napisano mnenje vlada splošno med učiteljstvom. Le tisti, ki si žele „starih in dobrih časov“ nazaj, grme proti vsaki preosnovi ljudske šole.

Hribovski.

Ali so to naprednjaki?

V tekni par mesecev so se zatekli nekateri učitelji v uredništvo „poštenega“ katoliškega „Slovenca“, ki so napisali nekaj člankov o šoli in učiteljstvu. Podpis teh člankov je bil: Napreden učitelj. Že to, zatekati se v časopisje podobnega kalibra, ki želi potisniti šolo nazaj v leto 1868, je odmiikanje od naprednega stališča, potem naj pa bodo dotični naprednjaki (I, II, III.) Peter ali Pavel.

V omenjenih člankih kritikuje namreč tak „napreden“ učitelj navedbe in ukaze, ki so bili izdani za napredek na ljudsko šolskem polju. To je višek konfučnosti takih naprednjakov. Če pa so dotični storili to iz osebnih ozir, ker so bili morda kakorsibodi skrajšani, kaže pa to osebno onemoglost, ko si hočejo za svojo osebo na rovaš vsega učiteljstva pomagati. Ni nam mogoče tukaj ponoviti vseh točk, ki nas ločijo od tiste stranke, h kateri so se zatekli „napredni“ učitelji. Povdarjamo le, da vsak učitelj, ki se na katerikoli način bliža in posluša te stranke, izobčuje samega sebe iz vrste naprednega in mislečega učiteljstva. Naprednost in mišljenje pa sta stvari, brez katerih si ne moremo misliti učitelja. Mi smo doživeli že toliko napadov od te stranke, da nam jih ne izbrišejo, če potočejo morje hinavskih solza in nam obljubijo najgorostajnejše dobrote. Mi smo v očeh te stranke prokletstvo na ljudstvo, najslabjši ljudje v vasi, zapeljivci dobrega ljudstva itd. Nad nudi našega stanu so vihteli že najbolj trnjevo palico in če tudi ponujajo sedaj belega kruha, imajo za hrbtnom še vedno skrito trnjevo, s katero bodo oplazili vsakega, ki bode jedel iz njih roke. Skušali so na vse načine, da bi nas spravili zopet pod svojo oblast in onipotenco, a videč, da ne gremo več v njih jarem, nagnali so nas s pons asinorum. Preganjali in blatili so že vnebovpijoče razne Dimnike, Jelence in Gangelne, Rojine, Gärtnerje, Žirovnike itd., ki bi bili sicer od njih oboževani, če bi izdali našega stanu program. Sedaj pa se novodobni

„napredni“ učitelji zatečejo po pomoč ravno k tem, katerim veljajo vsa ta dejanja. Klerikalna stranka je pripravljena učiteljstvu tako deliti pravice, kakor je v živalski pravljici razsodila lisica petelinu in zajcu, namreč — snedla je oba. Ravno tako bodo možje okrog „Slovenca“ razsodili med naprednimi in nenaprednimi učitelji. Zato dajemo vsem tovarišem dober svet, če se komu kaj neljubega v stanovskem oziru zgodi, naj išče razsodnikov pri odkritosrčnih prijateljih šole in učiteljstva, ne pa pri zakotnih pisarjih klerikalne stranke. Tistih par imenovanj v Ljubljani je napravilo toliko prahu in kričanja, kakor bi bili vsi prizadeti učitelji obsojeni v smrt ali najmanj v dosmrtno ječo. Prepričani smo, da se ni zgodila tako silna krivica, ker vsa mesta v Ljubljani so dobili najvrlejši med vrliimi učitelji. Dragi tovariši! Koliko je učiteljev po deželi, ki službujejo že tudi polovico svojega življenja pri učiteljstvu in vendar ne kriče in ne mahajo z rokami ter ne vpijejo, da se jim godi krivica. In mnogi izmed teh so tudi izvrstni učitelji. Je pač tako, vsi ne moremo biti v Ljubljani in tudi vsi ljubljanski učitelji ne morejo biti voditelji. Omike in izobrazbe je treba tudi na deželi in tu še več. Zato mora tudi na deželi ostati še kaj dobrega blaga. Posebno tistim nezadovoljnim, ki še niso bili nikdar na deželi, polagamo na srce, da niso podedovali pravice, biti samo v Ljubljani in nikjer drugje. Mi smo mnenja, da bi moral vsak učitelj nekaj let službovati na deželi, ker le potem bode marsikdo, ki sedaj ošabno nos viha pred kmetavzarskimi učitelji, vedel iste prav ceniti. Končno pa vprašamo še nekaj naše nezadovoljneže, ali res upajo v klerikalni stranki doseči „namišljeno“ pravico in pa, ali res postopa sedanja oblast pristransko, in sicer tako pristransko, kakor nikjer drugje!? Hodite gledat v stolno mesto Dunaj, kako tam dele nepristransko učiteljska mesta! Če bi bila zadnja imenovanja vsa pristranska, ali je to li 1% tiste nepravčnosti, katero deli Lueger na Dunaji?

Rekli bomo tudi nekaj, kar nas spominja neke Luegerjeve izjave. Tudi pri nas mora nastopiti praksa, brez izjeme vse tistim učiteljem, ki podrepujejo klerikalni stranki, ki je do korenin zagrizena nasprotnica šoli in učiteljstva, onemogočiti, da dobi uplivna mesta. Zato polagamo na srce vsem, ki imajo odločati, komu naj se da kako mesto, da se ravnajo po Luegerju, ki je luč krščanske pravičnosti. Potem hode pravilno, če se vzame merilo po tem najboljšem katoliku v Avstriji.

Naprednjak I.

Naš list.

(Dopis s Štajerskega.)

Živa istina je, kar trdi g. J. U. v zadnji števil. „Učit. Tov., da naš šolsko-politični list ne zadovoljuje vseh naprednih učiteljev, istina pa je tudi, da ne gre pripisovati krivde g. uredniku. Vsak list se ravna po svojih čitateljih in tudi mi imamo list, kakoršnega zaslužimo. Če drugoga ne, zakrivili smo mnogo s tem, ker smo tako dolgo molčali.

Bilo se je pa tudi težko oglasiti. Kdo pa se je nadjal, da bi hotel g. urednik priobčevati kolikor toliko tudi proti sebi naperjene članke in vrhutega smo se bali, da bi z javnim kritikovanjem ne škodili več, kakor koristili. A ker je prišla stvar v tek, recimo jo naprej, da pridemo hitreje do konca. Prav je pa, da se je izprožilo to vprašanje, ker bo našemu listu gotovo v korist.

Kakšenega lista si torej želimo?